

DE POSTRIJDER

Men schrijft in

te Tongeren, bij M. COLLÉE, uitgever & eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

De Postrijder verschijnt 's dinsdag 's donderdags & zaterdags.

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. »
Een blad afzonderlijk, 45 centimen.
Aankondigingen, 45 centimen per drukregel.

TONGEREN, DEN 10 OCTOBER.

Het Collegie van Tongeren.

De laatste zittingen welke onze gemeente-raad toegewijd heeft aan de zaak van het stadscollegie zullen aan menige onzer medeburgers de oogen geopend hebben. Wij, voor ons deel, zeggen rechtuit dat wij dood beschaamd zouden zijn indien wij eene stem gegeven hadden aan eenen van die zeven onbekwame raadsleden, die in elke zitting opnieuw bewijzen dat zij op het stadhuis niet op hunne plaats zijn.

Het is waarlijk eene schande voor de Tongeren van op zulke wijze te moeten geregeerd worden.

Was er in de gansche liberale meerderheid ten minste een man die eenige kennis van zaken had; was er ten minste een enkele die den mond wist te openen wanneer er eene discussie op handen is. Maar neen! Zij zitten daar gelijk koeke vijf, dom en stijf voor zich te kijken. Geen woord weten zij te antwoorden wanneer de katholieke leden van den raad het slecht bestuur onzer stadszaken bloot leggen.

Tot zelfs die goede, oude en onnoozele burgermeester Perreau, die eertijds in aanzien stond bij zijne medeburgers, en die heden met dien dommen en partijdriftigen Ghineau samenspant om de katholieke partij te bestrijden die hem eertijds onder hare aanhangers telde. Die ongelukkige peer Perreau laat zich daar verpletteren onder de beschuldigende stem van den advocaat Meyers. Hij zwijgt, niet omdat hij onbekwam is te spreken, maar vooral omdat hij voelt dat het de stem der ware burgerij van Tongeren is die zich door den mond van M. Meyers doet hooren; hij zwijgt omdat hij weet dat M. Meyers niets dan waarheid spreekt; hij zwijgt omdat hij gevoelt dat hij die zijne partijangers verlaten en verraden heeft niet meer het recht heeft om zijne stem te verheffen tegen die van gewetensvolle raadsheeren die op het stadhuis de belangen der stad en niet de drijfsten eener partij gaan verdedigen; hij zwijgt omdat hij begrijpt welke verantwoordelijkheid de tongersche burgerij doet vallen op onze stadhuisgezenden die onder stofelijck en zedelijk opzicht als eene ramp voor onze stad moeten aanzien worden.

Het misnoegen der tongersche bevolking is inderdaad op zijn hoogste gekomen. De kiezers van Tongeren zullen bij de eerste gelegenheid eene strenge rekening vragen aan de onbehendige bestuurders die ons eerst met nieuwe imposten overladen hebben en daarna door hunne handelwijze den priester in de onmogelijkheid gesteld hebben om nog langer in den leerstoel van ons collegie te verschijnen.

Om slechts op dit laatste verwijt neer te komen, ziet eens burgers van Tongeren welke gevolgen de handelwijze onzer liberalen heeft voor ons collegie! Ziet eens in welken staat zich dat gesticht bevindt, hetwelk jaarlijks zoo menige duizende franken kost!

Vooreerst het collegie van Tongeren verliest het vertrouwen der ouders die aan hunne kinderen eene goede en kristelijke opvoeding willen geven. Deze ouders zijn heden genoodzaakt hunne kinderen naar andere steden te verplaatsen, omdat zij dezelve niet willen toevertrouwen aan meesters die met den geest der vrijdenkerij schijnen bezielde te zijn, op het punt van publiek, in volle straat en onder de oogen hunner leerlingen deel te nemen aan de vrijdenkers manifestatie eener burgerlijke begrafenis.

De plannen van Peerjan

DOOR

SLEECKX.

(13^e Vervolg.)

Al de herbergen en drinkhuizen zijn propvol, overal waar bas en vedel klinkt, wordt gedanst, dat de grond davert.

Aan poppen-, koeke-, en wafelkramen is geen gebrek, zoomin als aan kwakzalvers, liedjeszangers, draaiorgels, mallemolens en andere spelen. Ginds bij het gemeente-huis, bemerken wij eenen troep kunstmakers en springers, met vuilwitte broeken en Turksche vestjes met looverkens.

Daarnevens staat een hongerie gouchelaar, die levende konijnen van onder verroeste blikken bekert toovert, neuzen afsnijdt en weder aanzet, zonder dat men een spoor van de wonde ontdekt, pannekoeken over een oordjeskaarsje bakt en op het schitterend onthaal pocht, dat hem van wege keizers en koningen is te beurt gevallen; verder een magere kerel met een engsluitend rood buis, die, door eene koperen spreektrampet in gebroken Duitsch zich te bersten schreeuwt, dat hij kasseien met zijne vuist aan stukken slaat en dikke stuivers met zijne voortanden overbijt, en nog verder de tent eener kaartentijkster en waarzegster, die met schorre jeneverstem den gapenden omstanderen belooft, hen, voor vijf centen maar! in eenen wonderspiegel de flinke jonge heeren of de bekoorlijke dames te laten zien, met wie zij zullen in den echt verzenen en een leven van rijkdom en genot, van liefde en gelukzaligheid slijten.

De bedelaars, tuischers, straatbengels en zak-

Dat is nog alles niet. Kiezers van Tongeren, wilt gij een staalje hebben van de opvoeding welke de kinderen, onder het liberaal bestuur in ons collegie ontvangen? Gaat dan zien in welken staat zich de klassen, de meubels en de vensters bevinden. Bij het eindigen van het schooljaar, in augustus laatstleden, was het collegie zoo schoon verwoest dat men zou gezegd hebben dat hetzelfde niet door leerlingen maar door wilde dieren bewoond was geweest. De onkosten voor reparatie beloopten over de 1500 fr. O! de lekkere opvoeding welke de kinderen in het collegie van Tongeren genieten!

Is het te verwonderen dat talrijke ouders weigeren nog langer hunne kinderen naar zulke school te zenden? Indien de liberalerij nog een weinig aan het roer bleef dan ware het collegie geheel en al ontvolkt. Burgers! is het daarvoor dat gij jaarlijks zoo menige duizende franken moet betalen?

In de zitting welke de gemeente-raad den 21 september gehouden heeft, hebben de katholieke leden, te weten de heeren Meyers, Daris, Vroonen & Coart een voorstel gedaan hetwelk, indien de liberale meerderheid het had willen aannemen, voor gevolg zou gehad hebben het collegie van eenen verzerden ondergang te redden. Zij hebben voorgesteld van de noodige zorgen aan te wenden om het godsdienstig onderwijs in het collegie te doen herstellen en eenen bijzonderen directeur te benoemen voor het collegie en het pensioonaat.

M. Meyers in name zijner drie katholieke ambtgenoten heeft deze beide voorstellen met overtuiging uitgeleed.

Sedert acht maanden, zeide hij, is het godsdienstig onderwijs in ons stadscollegie afgeschaft. Deze toestand doet op de burgerij van Tongeren eenen droevigen indruk. Den 2 juni hebben de kiezers duidelijk hunne denkwijze over de kwestie van het onderwijs te kennen gegeven. Heden vragen zich de inwoners van Tongeren of die toestand niet gaat eindigen bij de heropening der klassen, wijl het stadsbestuur niets gedaan heeft om er een einde aan te stellen.

Het betaamt, zeide M. Meyers, dat de ouders die hunne kinderen naar ons collegie zenden, weten of er een godsdienstig onderwijs zal gegeven worden in een gesticht aan hetwelk zij het onderwijs en de opvoeding hunner kinderen toevertrouwen.

Wij katholieken, voegde hij er bij, wij willen niet verantwoordelijk zijn voor eenen toestand die ons werk niet is. De afschaffing van het godsdienstig onderwijs is eene schending van het reglement. Het reglement van den 5 maart 1855, hetwelk door verscheidene liberalen, en onder anderen door M. Bailly geteekend is, zegt duidelijk dat het katholieke onderwijs in het collegie moet gegeven worden en zoolang dit reglement bestaat is de gemeente-raad zoowel als de professors en de leerlingen gehouden hetzelfde in acht te nemen.

Niet alleen zegt het reglement dat er een godsdienstig onderwijs moet gegeven worden, maar het voegt er bij dat » de directeur en de professors » alle gelegenheden zullen waarnemen die zich » in hunne lessen zullen aanbieden om aan de » leerlingen de grondbeginsels van zedeleer en de » heilige der godsdienstige plichten in te prenten. »

En het reglement voegt er bij: » De directeur » en de professors zullen in hun gedrag, zoo als » ook in hunne lessen alles vermijden wat zou » kunnen tegenstrijdig zijn met het godsdienstig » onderwijs. »

In hun gedrag en in hunne lessen, die woorden

kenrollers zijn aan alle kanten in de bonte menigte verspreid en wedijveren om, ieder op de hem eigene wijze, den vrolijken kermisgasten hun geld te ontfutselen en, eer de avond invalt, eenen overvloedigen oogst koperen of zilveren munt op te doen.

Daar Eeckeren slechts een uur van Austruweel ligt, zijn vele Austruweelaars naar de kermis gekomen.

Onder hen bevinden zich Mietriene met haar Loken, Peerjan met zijnen Tist, Bruno en Marus. Tist is op zijn paaschpronk (1). Hij draagt zijn rood zijden vest, met gele bloemen gelijk goud, en zijne ottervellen klak, die aan zijn vader stukken van menschen kost.

Bruno is, als gewoonlijk, pover aangekleed en pakt met geen zilveren horlogie uit, wat bewijst, dat Loken hare moeder van 't denkbeeld afgebracht heeft hem het geschenk aan te bieden, welk zij hem eerst had toegedaekt.

Marus, ofschoon zijn gewaad beter zij en niet bij dat der andere boerenknechts afsteke, ziet er niet half zoo ordentelijk uit. Domme driestheid en onbeschaamde krakelzucht staan op zijne grove tronie te lezen.

Te Eeckeren gewoond hebbende, is hij al vroeg op de kermis aangeland, om in het geleide eniger oude vrienden, ruwe knapen van zijne soort, met het hier van menige kroeg de kennis te vernieuwen. Ook schijnt hij vast te hebben besloten het feest niet te verlaten, alvorens aan eene kloppartij te hebben deel genomen.

Dreigend kijkt hij iedereen onder den neus, werpt hun die hart hebben hem te bezien, uitaar-

(1) Heeft zijne beste kleederen aan.

toonend duidelijk dat het reglement het gedrag der professors voorziet buiten de klas.

Wat hebben wij gezien? De directeur en eenige professors van het collegie hebben den 24 december eene burgerlijke begrafenis bijgewoond.

Wie zou durven zeggen dat zulk droevig voorbeeld gegeven door de professors niet strijdig is met het reglement? Eene burgerlijke begrafenis is eene ongodsdienstige manifestatie; het is de bestrijding van den godsdienst. De afgestorven was een gezwoeren vijand van den godsdienst; gedurende het grootste deel zijns levens had hij kerk en godsdienst met de uiterste hevigheid bestreden. De begrafenis van den opsteller der *Vedette* was dus ongetwijfeld eene ongodsdienstige manifestatie.

Welken indruk heeft de geest der kinderen moeten beproeven door de tegenwoordigheid der professors op zulke begrafenis!

De eerv. abt Mieviss, professor van godsdienst, kon natuurlijk niet langer voortgaan met het godsdienstig onderwijs te geven in een gesticht waar de directeur en de andere professors door hun voorbeeld het godsdienstig onderwijs kwamen bestrijden. Hij verliet het collegie en wat gebeurde toen? De liberale gemeente-raad van Tongeren keurde het gedrag goed der professors die de vrijdenkers-manifestatie hadden bijgewoond! Heden nog volhardt de gemeente-raad in zijne eerste verklaring en volgens onze fraaie raadsleden hebben de professors het recht het onderwijs van den priester overhoop te stooten!

In zulke omstandigheden is het niet mogelijk dat er een priester gevonden worde die eenen leerstoel in ons collegie wilde beklimmen.

Wil men rechtmatig het godsdienstig onderwijs herstellen, dan moet de gemeente-raad het reglement doen uitvoeren, hetwelk zegt dat niets in het gedrag of in de leeringen der professors mag tegenstrijdig zijn met het godsdienstig onderwijs.

Dit was het voorwerp van het eerste voorstel der heeren Meyers, Daris, Coart & Vroonen. De liberalen hebben zich wel gewaand van de redevoering van M. Meyers te beantwoorden. Zij zaten daar allemaal zoo stom als of zij half dood geslagen waren.

Die liberalen zijn toch bedroefde jongens! In de herbergen hebben zij zoo veel muils als zeven man; in hun prulgetzje schreeuwen zij (van achter de gordijnen) dat het een plezier is van zien en hooren; maar als er op het stadhuis, in volle zitting, moet gesproken worden, dan is er geen eene die een woord kan uitbrengen, dan zit daar de eene den anderen te bekijken en wie de stomste van alle zeven is zou moeijlik te zeggen zijn. Het is jammer dat alle liberale kiezers, die hunne stem aan die collectie langooeren gegeven hebben, niet op de zittingen van den raad tegenwoordig zijn om eens te zien welken schoonen *cadeau* zij aan de stad gedaan hebben. Het is duizend tegen een te wedden dat er geen inwoner van Tongeren meer zou eene stem aan eenen liberalen kandidaat geven, indien alle kiezers de gelegenheid hadden om die liberale bollen aan het werk te zien.

Maar indien zij niet in staat waren aan M. Meyers te antwoorden, toch moet gezegd worden dat zij dapper zijn in het stemmen. Eenparig hebben zij het voorstel der katholieke leden verworpen en een ander voorstel van M. Ghineau aangenomen, hetwelk geenszins tot de herstelling van het godsdienstig onderwijs kan leiden.

Een tweede voorstel dat niet van geringer belang

dende grofheden toe, stampet en stoot al wie zich niet haast hem uit den weg te gaan.

Hij heeft geheel het voorkomen van eenen bijtachtigen handrekel, die, van de ketting losgelaten, op de gelegenheid vlamt een zijner kollega's en des noods dezels meester naar den strot te vliegen.

Doch treden wij een van de drukt bezochte herbergen, de gunstig gekende « Halve Maan, » binnen. Het is er groot bal gratis, wat betekent dat de inkom vrij is, maar dat zij die verlangen te dansen, den speeldieren voor elke kwadril twee centen betalen.

Een overdoovend geraas en eene stikkende hitte heerschen in de wijde gelachkamer, waaruit eene zwoele damp, eene mengeling van zweelucht, tabakskroeg, bier- en jenevergeur, u tungenwalm. De dansende paren zijn zoo talrijk, dat zij nauwelijks ruimte hebben om zich te bewegen, en dat hunne voeten gestadig met de schenen hunner bureu in aanraking komen.

Rond de dansers staan de toeschouwers, terwijl de meer bejaarde bezoekers van de « Halve Maan » op de banken rondom de zaal langs henen den muur bevestigd, hebben post gevat.

Onder de toeschouwers ontdekken wij Bruno, die met blijkbare belangstelling de bewegingen, huppelingen en dooreenslingeringen der dansenden gadeslaat.

Niet verre van hem staat de halfbeschonkene Marus met zijne waardige gezellen. De woestaard wordt met elk glas bier, dat hij door zijne keel giet driester en onbeschaamder.

Hij voert het hooge woord, want hij trakteert, (1) brult met zijne zware basstem, dat het bij

(1) Betaalt voor zijne makkers.

is voor de toekomst van het collegie werd in dezelfde zitting gedaan door MM. Meyers, Daris, Coart en Vroonen, namelijk van eenen bijzonderen directeur te benoemen voor het collegie en het pensioonaat.

M. Meyers, in name zijner collegas, heeft ook dit voorstel uitgeleed.

Er bestaat in onze stad eene middelbare school en een collegie met pensioonaat. De middelbare school hangt af van het gouvernement. Het collegie en het pensioonaat hooren toe aan de stad.

Tot nu toe is er slechts een enkele directeur voor die drie gestichten geweest.

De directeur der middelbare school wordt benoemd door het gouvernement. De directeur van het collegie en het pensioonaat moet gevraagd worden door den gemeente-raad. Die tweevoudige benoeming levert talrijke zwarigheden op.

De directeur der middelbare school die door het gouvernement benoemd is, wordt noodzakelijk directeur van het stadscollegie. De gemeente-raad heeft dus geen keus te doen, hij moet eenvoudig voor het collegie den directeur aannemen, welken het gouvernement voor de middelbare school benoemd heeft. Men vraagt niet eens of de directeur dient voor het collegie, men neemt hem blindelings aan; men kent hem niet en men wil dat de ouders betrouwen genoe in hem hebben om hem de opvoeding hunner kinderen in handen te geven.

Wat meer is, de vereeniging in dezelfde persoon der directie van het collegie, de middelbare school en het pensioonaat is een te zware last voor eenen mensch. Daaruit volgt dat de directie, de bewaking en de regeltucht altijd te verlangen laten.

De ondervinding bewijst dat men moeijlik kandidaten vindt die zich met die drie directies willen belasten. Na het vertrek van M. Rochet heeft de minister van binnenlandsche zaken aan het bestuurder bureel laten weten dat hij voornemens was M. Ghéury, directeur te Neufchâteau, als directeur der middelbare school van Tongeren te benoemen. M. Ghéury heeft niet aangenomen. De heer minister heeft daarna laten weten dat hij voornemens was M. Levoz, directeur te Spa, naar Tongeren te zenden. M. Levoz heeft zich niet met het pensioonaat willen belasten.

Het besturend bureel der middelbare school van Tongeren heeft beraadslaagd en M. Ghineau, — let wel op, — M. Ghineau die zoo veel belang in onze onderwijs-gestichten wil plaatsen, M. Ghineau deed het voorstel om het pensioonaat te laten vallen! Wat dankt u daarvan, burgers; het pensioonaat bezorgt nog al eenige leerlingen; laat het vallen dan geeft gij alweer eenen nieuwen slag aan het collegie.

Waarom heeft men tot in oktober moeten wachten alvorens eenen directeur te vinden? Omdat geen kandidaat het driedubbel ambt dat men hem aanbod wilde aannemen.

Om deze moeijkheden te vermijden, zegt M. Meyers, stellen wij voor eenen bijzonderen directeur te benoemen voor het collegie en het pensioonaat, aan het gouvernement de zorg overlatende zijnen directeur te zoeken voor de middelbare school. Op die wijze, zegt hij, zullen wij onzen directeur kunnen noemen, terwijl deze benoeming heden ijdel is.

Deze benoeming zou voor de stad geene vermeerdering van uitgave zijn, indien men de directie van het collegie wil toevertrouwen aan den geestelijken die met het godsdienstig onderwijs belast is. Het collegie zou daarom niet te min wereldlijk en gemeentelijk zijn.

poozen boven de muziek uitklinkt, en zwijgt niet dan om een anderen halven liter in eenen slok naar binnen te slaan.

Zijne uitdaging houding en de nijldige blikken, waarmede hij onafgebroken Bruno verveert, laten ons vermoeden, dat hij niet zonder oogmerk in dezels nabijheid vertoef.

Zij doen ons vrezen, dat hij voornemens is de belofte, zekeren avond aan Peerjan en Tist gedaan, heden na te leven.

Reeds verscheidene malen heeft hij getracht de opmerksaamheid des weezen van den dans af te trekken.

Nu eens heeft hij hem met zijne lompe met ijzer beslagen schoenen, op de teenen getrapt, dan weder hem met de ellebogen onzacht in de ribben gestooten.

Thans voegt hij hem, tot groot vermaak van zijne ruwe makkers, beleedigende spotnamen en schimpredenen toe.

Al om niet. Bruno laat hem trappen, stooten, beleedigen, zonder zich om hem of zijne houding te bekremen.

Hij heeft voor zijne onbeschoftheden geen gevoel, voor zijne beleedigingen geen ooren. Hij is geheel in de beschouwing der dansers verloren, staart strak voor zich uit en houdt geene rekening van hetgeen achter of nevens hem plaats grijpt, wat niet weinig bijdraagt, om Marus nijdiger en overmoediger en zijne gezellen vrolijkertestemmen.

Wat mag het toch wezen, dat Bruno's aandacht onverdeelt boeit? Waarom volgt hij de bewegingen der dansers met eene inspanning, die hem niet toelaat Marus aanrandingen te bespuren? Iets inderdaad onbegrijpelijk.

(Wordt vervolgd.)